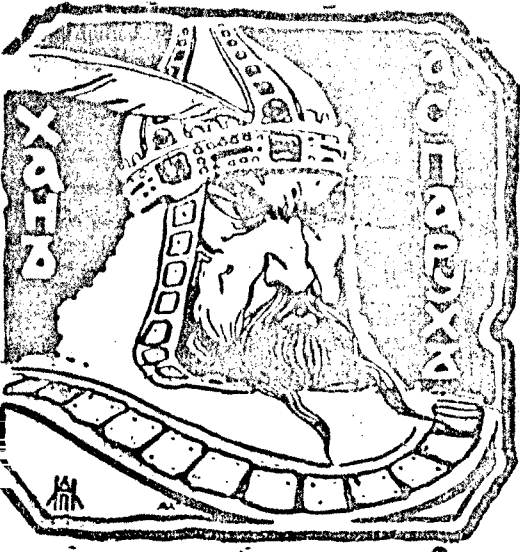

ВАРНЕНСКИ

КОРЕНЯКЪ

Органъ на Културно-Просвѣтното Икономическо Дружество Варненски Коренякъ

Брой 1 лв.	Год. абонаментъ 25 лв. Излиза двуседмично	Редакция и администрация въ клуба — Варна, 6-й Септемврий № 29.	Обявления се приематъ по споразумение	Брой 1 лв.
---------------	--	--	--	---------------

Общинската управа и Д-во „Коренякъ“.

За друго място съобщаваме, делегация от Д-во „Коренякъ“ се явила предъ общинската управа на града, за да представи известни искания. Това явяване предъ общинската управа не е случайно и не е обикновено посещение само за представление. То се наложи съгледъ целитъ и задачитъ на дружеството. Дружеството ни оти за издигане на гр. Варна въ всяко отношение Дружеството ни преследва тия цели по задължение на нѣкои закони, а отъ желание да се поддържатъ тия, които по законъ задължени и поставени да отстоятъ и да се грижатъ за града.

Възкресение. Въ душата ми се премрежъ сладкитъ спомени на детството и на времената отъ дни войнитъ, когато се преживяха дни по-благати и кога картината на Възкресението рисуваше въ мили и приливи моменти, игнорирайки бѣшкитъ слабости, неволи, ба, отмъстителностъ и ехидитъ. Погава, като че ли бѣше ински празникъ на добротелитъ съ повече съдържание отъ малкъ външенъ блѣсъкъ. Църковитъ бѣха малко, а болцитъ много и то всички шле съ смирение и съдърностъ, безъ суетни манифестии. Възкресение Христово не трѣба да бѣде обичаенъ празникъ, тински празникъ на възражия и да възкрѣснатъ въ всички добри начинания лагородни жестове и очеловѣчаване, способни да щаваме и състрадателни въ ближния, и само така, да земъ съ облекчено сърдце: истинскъ Възкресение — Наина Възкресение.

Всѣки, който се интересува за Варна, трѣбва да стане абонатъ на в. Варненски Коренякъ.

разни отрасли. Въ тая своя дейностъ дружеството сериозно води само отъ добри желаниа. И изпълнявайки тия задачи, дружеството счита за нужно да се срещне съ общинската управа, за да влезе въ по-близкъ контактъ съ нея, за да може чрезъ координирана дейностъ да се направи опова, което Варна и варненци желаятъ и отъ което се нуждаятъ.

Всички сдружения въ Варна трѣбва да се стараятъ да съгласуватъ своята дейностъ съ тая на общинската управа, когато е въпросъ да се направи нѣщо добро за Варна.

Отъ тая подбуда, Д-во „Коренякъ“ направи своето посещение на общинската управа и сме убедени, че отъ срещата може само полза да се извлече за Варна.

ОДЕСУСЪ — ВАРНА
(за наименованието имъ).

Написването историята на единъ градъ, на наименованието му, нпр. на древния Одесусъ и после нареченъ Варна, не е лесна работа, не е по силитъ на едно лице, а сж нуждни усилията на нѣколко души, които отпосле да бждатъ обединени. Тая трудна работа изисква време, търпение и ровене въ прашнитъ страници на древнитъ пжтешественици, историци, географи и др., отъ гдето можемъ да черпимъ материали, данни, служещи като източници, за съставяне представа за родния ни градъ, за неговото наименование, и въобще за неговото минало. Материалитъ трѣбва да се събиратъ отъ пжтешественицитъ, които сж обикаляли бреговетъ на Евксински понтъ, лично сж видѣли всичко, дали сж върни описания на всички мѣста, градове и наименования. Разбира, се не трѣбва да се пренебрегнатъ историцитъ, географитъ. Преди всичко ний трѣбва да да обърнемъ внимание на Страбонъ — (Geographia, преволъ на френски отъ Лапортъ, — Дютайло и Корей); на Арианъ (Historia, Euxini ponti), на Анонимусъ (Periple Euxini Ponti — прев. на английски, The voyage round the Black sea).

Страбонъ, като географъ, пжтешественикъ, съ точностъ и върностъ описва крайбрежието на Черно море (кн. т. VII, XVII и др.). Всѣка негова дума е опредѣлителна и цѣлия му разказъ е съгласенъ съ мѣстността.

За да напишемъ тѣзи редове, ни послужи статията на достопочтени архим. Инокентий, обнародвана отначало въ „Морски Сговоръ“, а впоследствие въ в. „Варненски Коренякъ“ брой 18 отъ 1 апр. т. г.,

който е положилъ доста трудъ да събере известни данни отъ разни древни писатели относно различнитъ наименования на древния Одесусъ и Варна. Нека ни бжде позволено да кажемъ почитително на уважаемия авторъ на горепомнатата статия, че не влиза въ задачата ни да я критикуваме, а искаме да я допълнимъ съ нѣкои исторически сведения и въобще да кажемъ и ний скромното си мнение. Отначало загатнахме, че трѣбва, съ общи усилия, да установимъ едно опредѣлено, ясно и по възможностъ, точно положение, за да се изтъкне самата истина.

Ще се ограничимъ първо съ изложението на древнитъ писатели. Безспорно е, че гр. Одесусъ е основанъ отъ милетитъ въ царуването на Мидийски царъ Астиагъ въ 572 год. пр. Р. Хр. — Това се потвърждава отъ Страбонъ, отъ Анонимусъ (Скимни), хиоски поетъ. Милетитъ сж дали наименованието „Одесусъ“, въ честъ на великия мореплавателъ Одисей (Улисъ).

Птоломей, географътъ, (кн. III, гл. V.) пише, че милетитъ, въ честъ на Улисъ, нарекли града Улисополисъ. Тези източници (Скимни) лѣтописецътъ казва, че българитъ завладѣли Варна, който е близо до Улисополисъ, и то когато пълководецътъ Виталианъ е воювалъ съ тракиеца Киритъ.

Сжиятъ лѣтописецъ пише, че милетийцитъ нарекли новооснования градъ Одисополисъ.

Лукасъ Холтайнъ основателно забелязва, като критикува Етиенъ де Бизансъ, преводачъ отъ латински „Църковната история“ на Н. Калиста, че глупаво е презелъ думата Одесусъ съ Улисополисъ.

Географътъ Манертъ, основанъ върху историка Хамеръ, и географъ Форбизеръ, пише, че Варна е била древниятъ Констанца, и че Констанца е сегашниятъ Темишъ-варъ. Никита А. Хониати (Historia greci et latini), казва следното: „въ царуването на имп. Алексис Комненъ, царъ Иванъ (Калоянъ, б. н.) трѣгна отъ Констанца съ голѣма въоръжена сила, стигна до Варна и я обсади и пр.“.

Теофанъ, лѣтописецъ, казва, че българитъ, като преминали Дунава, завладѣли Варна въ 679 г. близо до Одесусъ, следъ като победили имп. К. Погонатъ.

Кедринъ (Historia) казва, че въ единадесетата годишнина отъ царуването на имп. К. Погонатъ, българитъ, преминавайки Дунава, се установиха до Варна, въ височини и гори.

Етиенъ де Бизансъ (De urbis et populi) казва, че Одесусъ се намира до р. Салмидосусъ и че, споредъ Аполонидоръ, Одесусъ е билъ голѣма планина (р. Салмидосусъ се нарича днесъ р. Мидия, която се влива при устието на Босфора, а Одесусъ се намира до Хемусъ (Балканъ) — голѣма планина. б. н.)

Сега да се обърнемъ накратко и къмъ църковната история.

Върно е, че древниятъ Одесусъ е първиятъ градъ въ Долна Мизия, който е приелъ християнството и първиятъ епископъ е билъ Амплий. Le Quien, въ труда си „Oriens

christianus“ (1740 г.) ни предава листъ на епископитъ, първитъ, на Одесусъ, но забравяйки или незнайки, че този градъ е получилъ по-късно името Варна. Le Quien се е оснавявалъ на доста погрѣшни сведения, дадени отъ преписвачитъ на „Бележитъ на Архиепископитъ на източна империя“, отъ Хиероклисъ, въ царуването на императора Андроникъ II. Палеологъ, които преписвачи сж писали „Варесъ“ вмѣсто Варна. VI. Ecclesia Odyssei (църквата на Одесусъ).

„in Notitia Hierocli et in veteri una Ecclesiastica, in qua inter Archiepiscopatus numeratur Provinciae Mysiae Odysseive Vares. Hanc quidem esse putant quae hodie Lemano vocatur“ (Въ древнитъ църковни бележки на Хиероклиса се изброява провинция Мизия, на Одесусъ или Варесъ. Днесъ носи името Лемано). Относно новото име „Лемано“, което се отнася къмъ сръдата на 18-й в., ний не можемъ да намѣримъ източникъ, отъ който да е заелъ Le Quien това име. Никой древенъ писателъ не е загатвалъ за него. По всѣмъ вѣроятностъ, преписвачитъ, които заели, че Одесусъ има пристанище, което на грѣцки се нарича „Лимани“, помислили, че това име е на Одесусъ, и сж писали, че днесъ се нарича „Лемано“.

Le Qien продължава: XVI Ecclesia Varnae (църквата на гр. Варна): „Quae Dionisopolis olim Misiae Inferioris civitas Ptolomaeo, et Ammiano Marcellius et Provinciae Scythiae Hierocli, hanc Bulgari Varnam dixere ad fluvii Zyrae ostia, Euxinumque pontum positam, juxta lacum Divinam cum portu capaci“ etc. (.. нѣкога Дионисополисъ е билъ въ Долна Мизия, градъ на Птоломей, Аммианъ Марцелинусъ, скитска провинция на Хиерокли, сега българитъ наричатъ Варна, пристанище до р. Зира, разположенъ до Евксински понтъ близо до езерото Дивина (Девня) съ годно пристанище и пр.) Голѣма и груба грѣшка е на Le Quien, като казва, че Одесусъ се е наричалъ Дионисополисъ (Балчикъ), пристанище на р. Зира, която се намира до с. Екрене (Crupos), а до Варна, която е близо до езерото Девня, Скимни, хиоски поетъ, въ поетическата си география, ст. 79, казва: „Отъ Дионисополисъ до Варна е 200 морски стадии.“ Значи Дионисополисъ (Балчикъ) и Одесусъ сж два различни, отдалени градове. Le Quien грубитъ си грѣшки продължава.

Не е за очудване, че той положително не е знаелъ, че архиепископството на Одесусъ никога не се е наричало архиепископство на Тиберополисъ, преди това на Варна, и написалъ листъ по-отдѣлно, като казва:

„Diocesis Thracia. Provincia Misiae Inferioris.

VI Ecclesia Tiberopolis. Quae Tiberopolis a Bulgaris Strumitza est... Perperam a quibusdam pro Varna accipitur... (Този Тиберополисъ споредъ българитъ е Струмица... Напротивъ може да се приеме за Варна).

Грѣшката на Le Quien се состо

въ това, че въ Азия се е намирало епископство подъ името Тиберополис и е събралъ имената на епископите въ Азия съ тѣзи на Долна Мизия.

V. Theodotus. In synodo . . . legitur Theodotus Tiberopolis (Теодотитусъ, въ Синода . . . се чете Теодотитусъ на Тиберополисъ).

Никде не се среща името Теодотитусъ между епископите въ Долна Мизия. Ний имаме епископъ Дитасъ на Одесусъ, епископъ Иоанисъ на Одесусъ, епископъ Лъвъ на Варисъ или Варисъ-полисъ, епископъ Васили на Варисъ, епископъ Митрофанъ на Варисъ, епископъ Методий на Варна (1347 г.) епископъ Акаки и др.

Следъ тѣзи кратки бележки Одесусъ никога не е носилъ наименованието званично ни Дионисополисъ, ни Констанца, ни Тиберополисъ, ни Лемано, ни Улисополисъ, ни Варисъ-полисъ, а всѣкога Одесусъ. Това се потвърждава отъ насѣчените монети въ време на автономията, когато Одесусъ е билъ срѣдище на търговски съюзъ между Одесусъ, Томи (Констанца) Калатея (Манкалия), Месемврия и Аполония (Созополъ), които монети сж носили надписъ „Одисиполъ“. (Mionnet — Descriptions des Medailles antiques grecques et romaines, т. I. стр. 395/396.

По-горе ний споменахме, че лѣтописецътъ Теофанъ е писалъ, че българите, като преминавали Дунава, се установили до Варна, близо до Одисополисъ. Теофанъ недобре се е изразилъ или пъкъ преписвачите сж го зле уведомили. Той, вмѣсто да каже: установили се до Варна, древния Одесусъ, казва близо до Одесусъ.

Сжщата грѣшка се повтаря и отъ Никифоръ, лѣтописецъ. Обаче, Кедринъ (кн. I. стр. 440) се изразява, че „българите, преминавайки Дунава, установили се до Варна, въ гори и височини“. Кедринъ се изразява правилно и съобразно съ действителността. Следователно, Одесусъ и Варна не сж два отдѣлни града, защото, ако Варна е сжществувала преди основаването на Одесусъ, този фактъ щѣше да спомене Страбонъ, Анонимусъ, пжтешественици по тѣзи мѣста, като говорятъ, че Кробизи-траки сж населявали мѣстото около езерото, и ако е имало нѣкое тракийско, кробизко селище щѣха изрично да споменатъ за него.

Милетитъ сж основали гр. Оде-

сусъ на праздно мѣсто, удобнъ за пристанище съ търговска целъ и всичко наоколо е било девствена гора и височини. Gail (geographi minores, т. III. стр. 121) казва, че Анонимусъ въ Periple Euxini Ponti предава въ подробности всички сведения по своето пжтешествие. Ако приемемъ за минута предложението, че Варна е тракийско селище между езерото и Галата, то следва да се разсждава, че „българите“ се установили до Варна, близо до Одесусъ, като преминавали Дунава по следния начинъ: слизайки отъ Добруджа, българите на могли да се спратъ до Одеса — целта на тѣхното нашествие, а трѣбвало да прегазятъ езерото — бродовете, споредъ Теофана и Никифора, и да се установятъ до Варна, близо до Одесусъ.

Кедринъ е достовѣренъ и логиченъ, като казва, че българите се установили до Варна (древния Одесусъ) въ гори и височини.

Chardon de la Rochette (Mélanges de critique, de Philosophie, т. II. стр. 3) се изразява за историческите слогари така: „les cumpilateurs de dictionnaires historiques sont incorrigibles ils semblent prendre plaisir à perpétuer les erreurs“ (съставителите на историческите слогари сж неоправими, вижда се, че намиратъ удоволствие да повтарятъ грѣшките си).

Енциклопедически словарь (Брокхаузъ т. 3, стр. 301) съдържа следното: „Аспарухъ (Исперихъ), предводителъ на българите въ VII в., преминалъ Дунавъ, стигналъ до Варна и основалъ царство. За него само визант. историци пишатъ. Не само древните историци попадатъ неволно въ грѣшки относно наименованията на градовете, на мѣстостите, лично, и се подвеждатъ и тѣ по невѣрните сведения, дадени отъ преписвачите, но и Гибонъ, прочутъ историкъ, въ съчинението си „The decline and fall of Rome, т. XI, стр. 43 пише: „гърците изпитаха поражение по брѣговете на гр. Анхиало, тѣй прочутъ въ класическите автори: погътъ на бога бѣло-мѣтъ отъ силата на българския херкулесъ“.

Ний знаемъ отъ историята, че това поражение е нанесено отъ царъ Симеонъ на грѣцките войски при Месемврия. Тази грѣшка на Гибонъ не може да се обясни, освенъ съ невнимание, като е мислилъ, че Анхиало, близо до Месемврия е единъ и сжщъ градъ.

Амианъ Марцелинъ (Historia) пре-

дава, че въ 442 г. сл. Р. Хр. визант. имп. Теодосий II е подписалъ въ Варна миренъ договоръ съ Атила, водачътъ на хуните.

Въ Dictionary of Greek and Roman Geography, т. II. — английско издание — намираме следното: „Odissos (А. Марцелинъ — XXII. 8, пар. 43) е градъ на брѣга на Евксинскиятъ пунктъ, при устието на р. Панисусъ (Panysus 368 стадии отъ източния край на Хемусъ). (Емине Бурну), основанъ отъ милетитъ (Страбонъ, Анонимусъ), въ царуването на Астиагъ 554—560 пр. Хр. Ето едно ново сведение, че Одесусъ се намиралъ на устието на р. Панисусъ. — Известно е, че морето и езерото били отъ начало съединени, но отпосле, съ течение на годините, образували се насипите. Кой не помни, преди разкопането на канала, имаше една рѣчица между морето и езерото, гдето ходѣха варненци да ператъ и пр. и се наричаше „Дерсъ“?

Наименованието Варна не е на рѣка, а на градъ, и това се знае отъ нашествието на Аварите, въ царуването на имп. Маврикий, въ 587 г., преди идването на българите, когато сж превзели Одесусъ, разрушили го, както и много други градове въ Долна Мизия. Следъ това не се чува името Одесусъ, а се говори за Варна. Думата „варъ“ е Аварска и значи градъ. Ако имаше р. Варна, тѣ непременно щѣха да нарекатъ Варна — варъ, както сж наименовявали Темешъ-варъ градъ на р. Темешъ, и др., когато сж превзели, завладѣли Унгрия и Трансилвания. За това въ църковната история — византийската — се среща името Варесъ. Друго тълкувание не може да се даде, защото нѣмаме никакви исторически данни, да го опровергаватъ, които да не сж противоречиви и съмнителни.

Варна не е отдѣленъ градъ, а е древниятъ Одесусъ, защото до сега никакви следи не сж открити, не сж намѣрени наоколо, които да подкрепятъ предположението за сжществуването на отдѣленъ градъ.

За сега ний имаме сериозно и неопровержимо доказателство, че Варна е древния Одесусъ, което се установява отъ намѣрената мраморна плоча, при разкопка, съ надписъ на латински и грѣцки, на 23 мартъ 1853 г. въ двора на кжщата на х. Аракеологлу Месропъ, II уч. ул. Витрасова (сега ул. Воденъ), въ който надписъ се чете, че въ града на Одисетитъ въ царуването на це-

зара Т. Антонино е докарана водъ. Името „Диосполъ“ е грѣцко значи градъ на Бога. Не можах да намѣримъ мѣстонахождението тѣзи градъ, и никой отъ писателите не споменува това име, освенъ въ църковната история. Единственото тълкувание може да бѣ следното: с. Гюзекенъ (Козякъ, (зоръ) въ древнотъ езическо време е наричало Templum Jovis — храмъ на Юпитеръ, — а следъ приемането на християнството, нарекли го „Т. сполисъ“ — градъ на Бога, или Диосполисъ (Диосполъ). Въ заключението, Варна е на мѣстото на древния Одесусъ, че е име на градъ не на рѣка, и че това име е дадено отъ Аварите (другояче не може се обясни) и впоследствие отъ Варесъ, Варисъ се видоизменило на Варна.

Ние не можемъ да откриемъ ви пжтища по изучаването на историята на града ни, неговото наименование, освенъ по старите друмища, които древните историци, географите и пжтешественици сж поставили знаци за ръководство. Обаче, като видѣхме, тѣзи писатели не даватъ положителни, точни сведения, било по незнание имената на градовете, на мѣстата, или по невнимание, или подвеждане съ преписвачите. Ний ще вземемъ онзи сведения само, които установяватъ приблизително истината, отговаряща на действителността. Шабрианъ е казалъ: . . . „разваляните и гробищата откриватъ на истини, които невъзможно е знаемъ въ всѣко друго мѣсто“. Римляните само могатъ да установятъ истината, а за тѣхъ трѣбва до жертва. До тогава името Варна остава една загадка, ако не се съгласимъ съ сведенията, които ни даватъ древни писатели ни даватъ които установяватъ, че Варна е древниятъ Одесусъ.

Който се интересува за миналото на гр. Варна, трѣбва да чете

„Варненски Кореняк“

въ който лица, познати в миналото на Варна, изнасятъ ценни материали.

Д-ръ П. Д. Скорчевъ

(6)

Общъ погледъ на турския езикъ и неговото влияние върху българския народенъ говоръ.

Това отчуждаване на нашия езикъ отъ своите български окончания е било тѣй дълбоко и все-народно, че ние днесъ въ много случаи не можемъ да си служимъ съ наши суфикси, които съвсемъ не прилѣгатъ на нашата българска уста, а се виждаме принудени да посѣгаме на турските наставки, които намираме по-удобни — на всѣко българско ухо днесъ се струа префърцунено и книжно ако се каже „файтонаръ“, та „файтонджия“ ни звучи по-привично и по-нашенски; ние рѣдко се решаваме да кажемъ „хлѣбарство“ и на всѣки хлѣбарски чираклама „по уйгунъ“ му е на устата да рече: „хлѣбарлъкъ“; всѣки занаятчия у насъ е нѣкой — джия или — чия; никой не знае какъ да каже на български „добричлия“, „сливо-лак“; ние тскущо привършихме състезанието за побългаряване на гроздето „афузъ-али“ — въртѣхме, сукахме и отъ четири хил. предложени български названия си избрахме безъ да се угадимъ, като неправими народности хаплюючи пакъ турското име „БОЛГАРЪ“ — тѣкмо тѣй както преди 50 години Бай-Ганю се провикна въ Виена „ихъ бинъ болгаръ“, та всѣки да го разбере че е българинъ; и вече ще казваме: дай ми едно кило „болгаръ“. . . . Ей че чу-

до имаме — да бѣше поне „болгарка“!

Не сж само окончанията на прилагателни и сжществителни думи, които ние сме заграбили отъ турския езикъ. Въ нашия народенъ говоръ сж минали и твърде много глаголни форми, съ които ние си служимъ съвсемъ като съ свои. — Нека да разгледаме по възможностъ най-бѣгливо турския глаголъ и неговите форми, които се срещатъ въ нашия езикъ.

По богатство и свършенство на спрѣгатните форми турскиятъ глаголъ стои на една изключителна висота. Когато повечето езици си служатъ, за да образуватъ разнитъ времена, съ изключение на сегашно и минало, съ спомагателни глаголи (сѣмъ и имамъ), турскиятъ образува всички спрѣгатни форми, заложи и наклонения единствено чрезъ прибавяне или вмѣстване на характерни вставки следъ глаголната основа, която се получава като се премахне отъ глагола въ действителенъ залогъ инфинитивната наставка — МАК или — МЕК. Тѣй на примѣръ основата на глаголитъ вер-мек, сев-мек, кач-мак, дур-мак, ще бжде: вер—, сев—, кач—, дур—, която сжщевременно е и повелителната форма 2 л. ед. ч.: вер = дай!, сев = обичай!, кач = бѣгай!, дур = спри! — Но колкото разнообразни и многобройни да сж глаголните форми, все пакъ турското спрежение е почти математически правилно и просто. Неправилни глаголи въ турския езикъ нѣма —

всички се спрѣгатъ правилно по едно единствено спрежение.

Тукъ ще разгледаме само ония глаголни форми, които сж въ употребѣ въ нашия езикъ безъ никаква промѣна: „олмаджакъ“ работа, хичъ „олмасж“, „гечмишъ ола!“, хошъ „гелдинъ“, „буюръ“ — или пъкъ сж получили български глаголни окончания и се спрѣгатъ като български глаголи, а иначе сж си запазили характерната турска глаголна форма: „яп-тър-ди-с-вамъ“, „сѣйле-ти-с-вамъ“, „сѣк-ѣл-ди-с-вамъ“, „бар-ти-с-вамъ“.

За да имаме едно по-смыслено разбиране на нашия говоримъ езикъ, ние трѣбва да знаемъ да си изяснимъ граматичната принадлежностъ на проникналитъ у насъ чужди граматически форми, особено на тѣй многото турски глаголи въ най-разновидните имъ турски глаголи въ най-разновидните имъ турски граматични промѣни.

Чрезъ прибавяне къмъ глаголната основа на сричката — МА или МЕ се образува отрицателната форма: яп-ма = не прави; бар-ма = не викай; дур-ма = не спирай; олмаджакъ = не ще бжде; сѣйле-ме = не думай; яп-ма-джамъ = не ще направи; сев-месъ = гласъ не обича.

Чрезъ прибавяне на вставката — АМА, — ЕМЕ — се изказва невъзможностъ: яп-ама-джамъ = не ще мога, не ще ми бжде възможно да направя; гьор-еме-димъ = не можахъ да видя; дур-ама-джамъ = не ще ми бжде възможно да спра.

Чрезъ вмѣстване на сричката МИ, — МЖ между временното личното окончание се образува просителната форма: верир-ми = давамъ ли? При мин. свърше и при 3-то лице ед. и мнж. чис. въпросителната сричка се поставя на края: вер-дим-ми = дадохъ ли? ана-дѣн-ми = разбра ли? ва-мж-има ли?

Турските глаголи могатъ да иматъ страдателно взаимно, прино, възвратно значение.

Действителниятъ залогъ се образува чрезъ проста прибавка спрѣгатното окончание къмъ глаголната основа: вер-мек, вер-ир = давамъ; сев-мек, сев-еримъ = очамъ.

Страдателниятъ се образува чрезъ вмѣстване на сричката — (ѣл, юл, ул) между основата спрѣгатното окончание: сев-илъ = бивамъ обичанъ, обичамъ сѣк-макъ = стискамъ, притѣснявамъ сѣк-ѣл-дѣмъ = притѣснихъ се, кѣлдисахъ се. Ако глаголната основа се завършва съ Л или Р, съдателната сричка приема Л вмѣ. Л: ал-ѣн-макъ = вземамъ се, гьюн-мекъ = виждамъ се, бивамъ дѣнъ. Ако основата свършва гласна, за образуване на страдателна форма се вмѣква само е, — Н —: башла-макъ, башла-н-макъ започвамъ се.

Взаимно значение добива глаголътъ като се постави следъ основата — Ш —, — ИШ — (ѣш, уш): гьор-мекъ = виждамъ, гьор-мекъ = свиждамъ се съ нѣкого, ви-